

Wij vermeldden zojuist dat bij de inlevering van edelstenen in Bandoeng de regel werd aangehouden dat wie voor 1 karaat inleverde, een bon kreeg waarmee men in een warenhuis stof voor een japon kon kopen, en eerder dat in september '43 bekendgemaakt was dat katoenverbouwers bij inlevering van de oogst bonnen zouden krijgen waarmee zij maximaal drie *sarongs* zouden kunnen aanschaffen. Dit waren symptomen van het tekort aan textiel, waarop wij nog terugkomen. Hier willen wij onderstrepen dat deze Japanse maatregelen voortvloeiden uit een van de bij het begin van de oorlog in Tokio opgestelde richtlijnen: dat bij de verdeling van schaarse goederen prioriteit moest worden gegeven aan diegenen die zich voor de Japanse oorlogvoering verdienstelijk maakten.

Wij nemen aan (nadere gegevens ontbreken) dat die richtlijn ook ten aanzien van andere goederen in het oog is gehouden, hetgeen dus betekent dat zij niet in algemene distributie kwamen.

Wat kwam wèl in algemene distributie?

Wij hebben er geen overzichten van en als wij die wèl hadden, zouden zij maar weinig zeggen. De desbetreffende aankondigingen waren typisch Japans: men moet ze zien als doelstellingen, maar of deze gehaald werden, was een heel andere zaak. Toen begin april '45 voor het eerst een distributieregeling voor vlees werd bekendgemaakt (ieder zou eens in de veertien dagen een half ons karbouwenvlees krijgen tegen een prijs van 5 cent), schreef Bouwer in Bandoeng: 'Op de nieuwe distributiekaart, geldig voor een heel jaar, die we zojuist hebben gekregen, komt voor het eerst vlees voor, wat niet zegt dat we het ook zullen krijgen.' En daarop liet hij op grond van zijn ervaring van ruim drie jaar bezetting volgen: 'De meeste artikelen die op de distributiekaart vermeld staan, krijgen we nooit.'¹

De Japanse overheid kreeg om te beginnen nimmer voldoende greep op de producenten van levensmiddelen en andere gebruiksartikelen zoals textiel en evenmin op de handelaren daarin, de groothandelaren inbegrepen. Zowel die producenten als die handelaren hielden waren achter – herhaalde waarschuwingen dat kras tegen de betrokkenen zou worden opgetreden als zij niet opgaven wat zij onder zich hadden, tonen alleen maar aan dat de controle ineffectief was. Veel Japanse corporaties, *kumiai*,

¹ A.v., p. 320 (5 april 1945).